

Station Leuven

Voorlopig station: 1837-1839

Houten barak

Eerste station: 1840-1879

Architect: (waarschijnlijk)
stadsarchitect LAENEN
Neoclassicisme

Tweede station: 1879-

Architect: Henri FOUQUET
Neorenaissance

Telegrafische code: FLV**Lijnen: 35, 36, 53A, 139**

Het station Leuven, Leo Goossenaerts, 2004 (Ref. L2616-47)

Een voorlopig station (1837-1839)

Op 10 september 1837 kwam de eerste trein aan in het voorlopige station Leuven. Om het octrooirecht¹ te vermijden had men de spoorweg buiten de stadsomwalling gepland. Het Leuvense stadsbestuur kreeg wel het recht om invoerrechten te vragen voor goederen die in station Leuven zouden gelost worden. Tot 1839 kochten treinreizigers hun treinkaartje in een houten keet net buiten de Diestse poort.

Het eerste station (1840-1879)

Het eerste echte Leuvense station was een neoclassicistisch, sober maar functioneel gebouw. Het stadsbestuur had eerst aan de architect Suys van de Staatsspoorwegen gevraagd om een station te bouwen maar hierop kwam geen reactie. De stadsarchitect Laenen kreeg dan de opdracht om een ganse urbanisatie rond de spoorweg te ontwerpen, waardoor de mogelijkheid bestaat dat hij ook het station zelf ontwierp. Een zekerheid of het station effectief naar zijn plannen gebouwd werd is er echter niet. Feit is wel dat de architect van het eerste station Leuven zich liet inspireren door het reeds bestaande

¹ Octrooirecht waren tolgeden die steden mochten vragen als men via de stadspoorten de stad binnen kwam.

Lithografie van het eerste station Leuven, 1843 (Ref. 2201)

stationsgebouw in Mechelen. Dit eerste station was zeer functioneel opgevat waarbij de lokettenzaal centraal lag en links en rechts de wachtzalen voor de reizigers eerste, tweede en derde klas.

Het tweede station (1879-)

Met de ontwikkeling van het spoor vraagt de stationsbuurt om herontwikkeling. Op 7 juli 1871 moest de stad Leuven advies uitbrengen over een plan van de Staatsspoorwegen om onder meer een nieuw reizigersstation met een perronoverkapping te bouwen. Het geselecteerde ontwerp was van architect Fouquet, ingenieur bij de Staatsspoorwegen. Fouquet ontwierp o.a. ook de stations Vilvoorde, Oudenaarde en Halle. Het nieuwe stationsgebouw werd op 7 september 1879 ingehuldigd.

Postkaart van het tweede station Leuven (Ref. 10991)

Het station Leuven kreeg een gebouw in neorenaissancestijl. Hierdoor kreeg het plein een veel monumentaler uitzicht dan voorheen. Aan de pleinzijde is de gevel gestructureerd rond de centrale klok in een driehoekig fronton. Deze drieledige structuur is gebaseerd op het werk van de Italiaanse renaissancearchitect Palladio. Dit fronton wordt geflankeerd door een beeldengroep. Om de beelden in het station te maken werd beroep gedaan op drie beeldhouwers. Beeldhouwer Edouard Fiers maakte de drie beelden in het fronton boven de hoofdingang, die de Grondwet (links), de wetenschap (rechts) en in het midden de kroon van de Natie voorstellen.

De andere beeldhouwers waren Thomas Vinçotte en Gerard Van der Linden. Hun beelden, die zich in het bovenste deel van de lokettenzaal bevinden, roepen de burgerzin en het nationale gevoel op.

In het centrale monumentale gedeelte bevonden zich de loketten, afzonderlijk voor de reizigers eerste, tweede en derde klas. In de lagere gedeelten bevond zich aan de linkerzijde de wachtzaal derde klas terwijl de wachtzaal eerste en tweede klas zich rechts bevonden.

Loketten van het station Leuven, 1937 (Ref. Z02956d)

De verschillende verbouwingen

Bij verschillende verbouwingen werd vooral de binneninrichting gewijzigd. Om een nieuwe toegang naar het perron te maken werd in 1898 een deel van de loketten afgebroken. Na de Tweede Wereldoorlog werden tussen 1953 en 1956 enkele ingrijpendere verbouwingen uitgevoerd. In 1953 werden de bestaande loketten afgebroken en terug opgebouwd in de wachtzaal eerste en tweede klas. Bij deze verbouwing werd ook een vals plafond aangebracht waardoor de oorspronkelijke beeldhouwwerken van Thomas Vinçotte en Gerard Van der Linden aan het zicht onttrokken werden.

Mechanische treinaankondiger in het station Leuven, 1987 (Ref. Z11391E)

De wachtzaal derde klas werd in 1955 tot buffet omgevormd. Tenslotte werd in 1956 een sanitair voor de reizigers gebouwd in het lokaal waar vroeger de post zat. De postdiensten verhuisden naar een eigen gebouw. In 1968 werden de loketten nogmaals aangepast om te voldoen aan de toen meer open vorm om klanten te bedienen. Boven de uitgang naar de perrons werd in de wachtzaal in 1970 een treinaankondiger geplaatst. Enkele jaren later werd hier ook een inlichtingskantoor en een kiosk ingericht. Een laatste grote verandering gebeurde in 1996 toen de gesloten loketten vervangen werden door een Travel Center.

In 1996 werd het station als monument beschermd. Het pleisterwerkplafond met wapenschilden van de provincies in de zijvleugel van het gebouw (de vroegere wachtzaal eerste klas), werd in de voorbije eeuw herhaaldelijk overschilderd, en na de bescherming van het gebouw in originele staat gerestaureerd. Na herstelwerk van scheuren en barsten kreeg het plafond zijn oorspronkelijke kleur en uitstraling terug.

Na het verwijderen van de valse plafonds kreeg ook de centrale hal zijn monumentale uitstraling terug. Op het houten plafond werden de levensgrote bas-reliëfs en het rijkelijk versierd stucwerk gerestaureerd. Door het aanbrengen van imitatie marmeren platen kregen ook de binnengevels hun oorspronkelijke uitzicht terug.

De perronoverkappingen

Langs de achterzijde, de kant waar de sporen liggen, is het tweede stationsgebouw eenvoudig afgewerkt. Tot 1952 stond hier een perronoverkapping waardoor het gebouw helemaal niet zichtbaar was. Deze overkapping werd reeds in 1878 in gebruik genomen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd ze echter zeer zwaar beschadigd.

Vanaf 1952 werd de overkapping dan ook afgebroken en werden er op alle perrons luifels gebouwd. In 1996 werd door het architectenbureau Philippe Samyn en partners een nieuwe perronoverkapping gebouwd. Deze bestaat uit zestien zacht glooiende witte koepels en moet het beeld oproepen van gebolde zeilen. Bij de bouw van de nieuwe overkapping werd er ook een voetbrug met panoramische liften naar de verschillende perrons gebouwd.

De oude overkapping tijdens de afbraak, 1953 (Ref. Z03445A)

Luifels over de perrons, 1958 (Ref. Z03444A)

De nieuwe overkapping, Leo Goossenaerts, 2004 (Ref. L2617-05)

Beknopte bibliografie

- Artikels:** Bruisend Leuven ondergaat metamorfose *Dit wil zeggen. Maandblad voor het personeel van de NMBS*, nr 4, 2001, K711242
- Louvain en pleine métamorphose, *C'est à dire. Mensuel destiné au personnel de la S.N.C.B.*, nr 4, 2001, K710881
- EGGERICKX L. Vervoer - Transport. Een stalen overkapping voor het station van Leuven. Une canopée d'acier pour la gare de Leuven. - ill. *Info_steel*, nr 22, 01-03-2009, p.8-15, K307908
- Boeken:** *1835-1985 : Opendeurdag station Leuven.* Brussel : SNCB, 1985, 8 p. A00057
- Blauwdruk voor de nieuwe stationsomgeving van Leuven – Leuven.* STAD LEUVEN, 1998, 11 p., ill. C701468
- Leuven vernieuwt het station III. – Bruxelles :* SNCB, 1998, 5 p., ill. I701426
- DE BOTH H. *Stationsarchitectuur in België. Deel 1. 1835-1914.* Turnhout : Brepols, 2002, 240 p. ill. A24859
- DE CONINCK J. *Leuven Railway Station.* Leuven, 2008, 176 p. ill. C590806
- JANSSENS B. *Station Leuven. Verdere herinrichting van het stationsgebouw. Deel 1 : tekst. Deel 2 : afbeeldingen. Deel 3 : bijlagen.* Brussel : SNCB, 2004, 35 p., ill. E515
- STAES J.; THYS J.; SCHENKEL J.-P.; CASIER J.; et al. *Mechelen, Leuven, Tienen...retour. Een treinreis door het verleden .* Leuven : Standaard Boekhandel, 1987, 180 p., ill. C3395
- WELTER H.; WAGEMANS S. *Het grote Belgische stationsboek.* Leuven : Davidsfonds, 2012, 271 p., ill. B544616
- Internet :** <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/200154>

Voor een grondiger zoekopdracht kunt u onze database raadplegen met de volgende trefwoorden:

Bibliotheekcatalogus: station Leuven

Museumcollectie: station Leuven